

Vi har för många totalitära journalister

Det ligger i det journalistiska uppdraget att stå på den enskildes sida mot överheten. Så låter det i högtidstalen och i programförklaringarna från journalistutbildningarna.

Men det verkar som om journalistutbildningarna misslyckats. Skrämmande många journalister i Sverige står enligt undersökningar som gjorts vid Göteborgs Universitet för totalitära och icke-demokratiska värderingar. 31 procent sympatiserar med kommunisternas parti. 10 procent delar miljöpartiets värderingar.

Ungefär 30 procent är socialdemokrater.

Det är naturligtvis anmärkningsvärt att så många journalister stödjer partier för vilka makt är rätt och för vilka den enskildes rätt spelar en fullständigt underordnad roll.

Visst är det ett problem att de inte är representativa i den svenska partimiljön men det är inte den partipolitiska balansen som är viktigast.

Den är sekundär, inte oviktig men sekundär.

Ett långt allvarligare problem är att en tredjedel uppenbarligen saknar insikt i de värden som är grundläggande för frihet och demokrati. Den enskilde journalisten och dennes arbetsledare kan nog sträva efter någon form av objektivitet – i sig ett borgerligt begrepp som har en helt annan betydelse eller saknas i kommunistisk terminologi – i varje enskilt reportage. Men om det saknas förståelse för elementära begrepp i ett öppet samhälle, i en rättsstat och i en marknadsekonomi blir konsekvenserna allvarliga.

En kommunistisk journalist kan naturligtvis inte förstå behovet av konstitution, av grundlagar som begränsar politikens handlingsutrymme. Han kan inte förstå äganderättens betydelse i en rättsstat. Han kan inte förstå de grundläggande skillnaderna mellan stat och samhälle. För en kommunist blir lagrådet obegripligt som institution och majoritetens rätt självklar.

Mängder av tidningsartiklar och reportage i radio och tv blir begripliga först när man inser att de producerats i en miljö där för de västliga demokratierna och marknadsekonomierna grundläggande värderingar saknas. Och när detta pågår år ut och år in påverkas hela samhället. Vi ser journalistik som hyllar de praktiska lösningar som är förvillande lika populism. Vi ser journalistik som värderar den handlingskraft som lagar efter läge utan laglig grund. Vi ser journalistik som inte kan se skillnad på rätt och fel. Kålsuparteorier och populism frodas, grundläggande principer om lag och rätt förfuskas.

När den tredje statsmakten inte förstår att kritiskt analysera varken den första eller den andra – eller förstår skillnaden mellan dem – tjänar den varken den enskilde medborgaren, demokratin eller friheten.

Där är vi inte än men vi har kommit förfärande långt.

When you try to please everybody, you wind up pleasing nobody.
Dan Mahoney, Edge of the City

Det är ... angeläget att upprätthålla en beredskap att vidta åtgärder inom de områden som är särskilt känsliga för rörlighet över gränserna, samtidigt som det är viktigt att upprätthålla skatteuttaget på de skattebaser som inte uppvisar samma rörlighet.

Budgetpropositionen 2000/01, Bilaga 5, s.10

”Socialdemokratin har inget existensberättigande om vi inte är en kraftfull vänsterrörelse”

”Vi har goda förutsättningar att vinna nästa val i fall vi fortsätter som vi gör nu, men vi måste gå ut med ett tydligt vänsterbudskap. Vi måste göra klart att valet 2002 är ett vägval mellan höger och vänster.”

Socialminister Lars Engqvist i Tiden nr 8 2000

”Jag tror att vi får se en folklig revolt mot den moderata privatiseringshysterin.”

Statsminister Göran Persson i SvD Brännpunkt 16/11 2000

”I den privata vården är man ofta bättre på att använda personalens hela kunskap. Där ser man det så att en uppgift ska lösas och till det har vi den här personalen. Alla får bidra med sin kunskap.”

Kommunalarbetsförbundets ordförande Ylva Thörn LO-tidningen 13 oktober 2000

Blytyper på kulturdepet

KULTURDEPARTEMENTET måste – inte utan konkurrens – beskrivas som centrum för socialistisk centralism och traditionalismen. Här har muren aldrig fallit och tankarna inte lyft.

Från kulturdepet kommer signaler som minner om tiden strax efter oktoberrevolutionen, om radiokristallen och blytyper.

Statlig digital-tv är en näst sista kamp mot informationssamhället och för regim-tv. Avgift på apparatinnehav – licens – är lika gammalmodigt. Sedan länge har man kunnat se på tv via datorskärm. Nu vill kulturdepartementet börja registrera dem för licensuppbörden.

Presstödet är en annan barrikad kulturministern försöker hålla in i det sista. Och bygga ut.

Presstödet är värt ett närmare studium. Det är en bild av svensk 1900-talspolitik.

Nästan varje ort med självaktning hade i början av förra seklet en dagstidning. Av tradition bar de oftast partibeteckning. Då ransoneringsringarna under andra världskriget och några år därefter fördelade tidningspapper till de tidningar som redan fanns tillkom inga nya och i praktiken försvann inga. Tidningsstrukturen före kriget levde flera år efter krigsslutet. Så upphörde ransoneringsringarna av tidningspapper.

Då spred sig stora Pressdöden. Massor av tidningar lades ned eller gick upp i andra.

Det var mest borgerliga tidningar som blev föremål för strukturrationaliseringar vid den tiden. Efter något år började dock också socialdemokratiska tidningar få problem. Eftersom de var partiägda i betydligt högre utsträckning än de borgerliga blev tidningsdöden ett socialdemokratiskt, politiskt problem. Efter utredning infördes partistöd med

det uttalade syftet att partierna skulle få resurser att stödja sina närstående tidningar. Stödet fördelades efter mandatställningen i riksdagen vilket ju gav mest till socialdemokraterna.

Socialdemokraterna hade all möda i världen att hålla arbetarrörelsens tidningar flytande. De var ju icke-kommersiella och följaktligen ohyggligt tråkiga. Alla nyheter vinklades efter partiprogrammet.

När Ny tid i Göteborg gick under i början av 60-talet greps regeringspartiet av panik. Partistödet räckte inte och dessutom var det ju orättvist att andra partier kunde använda det till annat än att hålla tidningar under armarna.

Ny utredning och så infördes det direkta presstödet. Det gamla som kallades partistöd behöll man och det nya presstödet fördelades efter den omvända principen – mest till de svaga. Socialdemokraterna hamnade på den vinnande sidan – igen.

Men statsbidragen löste som bekant inte A-pressens problem. För några år sedan sålde partiet – under visst ståhej – sina tidningar och nu senast avvecklades Arbetet.

Folkpartiet och moderaterna har hela tiden varit emot presstödet, centern har däremot kohandlat med socialdemokraterna och fått reglerna så utformade att centerpartiets veckotidningar kunnat jämföras med dagstidningar och blivit stödberättigade. Och för de 20–30 miljoner som detta varje år inbringat har centern stött socialdemokraterna så att deras tidningar fått några hundra miljoner.

När flertalet andra statsbidrag till näringslivet avvecklas tycker man kanske att det skulle finnas förutsättningar för att också detta fasas ur. Socialdemokratiska partiet har ju inga direkta ägarintressen kvar och

de s-tidningar som finns är ju mer kommersiella och därför inte lika viktiga för partiets inre liv.

Men inte.

I stället för att placera presstödet på museum tänks det i samma gamla blytunga banor som alltid på kulturdepartementet. Likt gammalkommunister slåss man för att behålla statskontrollen. Miljarder satsas på statlig digital-tv och nu vill kulturministern utvidga presstödet att gälla också nya media.

– En tanke är att ge ett utvecklingsbidrag till elektroniska medier, säger hon till SvD. Hon understryker att det är ”en god idé och en intressant tanke” att ge presstödet också till Internetdistribuerade medier.

Tanke hit och tanke dit.

De senaste åren har vi sett en explosionsartad utveckling av Internet. Allt det som finns där ute är information, kunskaper och nyheter. Det går att uppbringa massor av miljarder dollar för att utveckla fiffiga idéer om hur den informationen skall förpackas och spridas. Antalet webbsidor ökar explosionsartat. Vi har aldrig haft så mycket information så snabbt och så tillgänglig som nu. 1000-tals tidningar att bläddra i varje dag, all världens bibliotek och Encyclopedia Britannica ett par knapptryckningar borta. Och idéer sprids som aldrig förr.

Då slår blytyperna på kulturdepartementet till. Nya tankar. Presstödet till Internet.

Kan den tanken uppstå och tas på allvar någon annanstans än i en miljö där man ägnat flera år åt att tänka på statlig digital-tv?

Tänk tanken högt själv: Presstödet till Internet.

Försök också tänka: Statsbidrag till Internet.

Det går faktiskt inte det heller.